

УДК 657.6

О. В. Кожушко,
к. е. н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID ID: 0000-0002-6211-1238

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.12.60

ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

O. Kozhushko,
PhD in Economics, Associate Professor, Accounting and Business consulting Department,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ASSESSMENT OF FACTORS INFLUENCING THE EFFECTIVENESS OF FORENSIC ECONOMIC EXAMINATION OF THE COSTS OF THE ENTERPRISE

У статті проведено оцінку факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства. Для цього виокремлено ряд факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства, а саме: рівень кваліфікації експерта, рівень пізнання експертом нормативно-правової бази щодо витрат діяльності підприємства, правильність формулювання експертних завдань та визначення об'єктів дослідження; порядок ведення підприємством, що перевіряється, обліку витрат, їх документування та ін. Для оцінки факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства застосовано метод експертних оцінок, в основі якого лежить експертне опитування та визначаються фактори, важливі для ефективності судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства загалом та за конкретною справою за шкалою: 3 — велике значення, 2 — помірне значення, 1 — слабе значення. В результаті проведеної оцінки визначено, що важливими факторами впливу на зазначеному етапі є відповідність визначених необхідних матеріалів для перевірки обсягу вилучених документів у підприємства, що перевіряється; повнота визначення матеріалів справи, що підлягають перевірці; правильність постановки питань експерту (без порушень меж компетенції).

The article evaluates the factors influencing the effectiveness of forensic economic examination of the costs of the enterprise. To do this, a number of factors influencing the effectiveness of forensic economic examination of the costs of the enterprise, namely: the level of qualification of the expert, the level of knowledge of the legal framework on the costs of the enterprise, the correct formulation of expert tasks and identification of research objects; the procedure for keeping the audited enterprise, accounting for costs, their documentation, etc. To assess the factors influencing the effectiveness of forensic economic examination of the costs of the enterprise used the method of expert assessments, which is based on expert survey and identifies factors important for the effectiveness of forensic examination of the costs of the enterprise as a whole and in a particular case on a scale: 3 — large value, 2 — moderate value, 1 — weak value. As a result of the assessment it was determined that the important factors of influence at this stage are the compliance of the identified necessary materials to verify the amount of seized documents from the enterprise being inspected; completeness of determination of case materials subject to inspection; the correctness of the expert's questions (without violating the limits of competence). The necessity in development and systematization of lists of standard tasks of forensic economic examination of expenses of activity of the enterprise and also the documentation which is necessary for providing to the expert for check is proved. The list of tasks which can be set to the expert for the decision at carrying out of research of expenses of activity of the enterprise is developed. The list of documents provided to the expert in resolving the issues related to the study of the costs of the enterprise is systematized. It is determined that the most important aspect in

ensuring the effectiveness of forensic economic examination of the costs of the enterprise is the correct setting of expert tasks and identification of documents required by an expert economist for research, therefore developed detailed lists of typical tasks of such examination and necessary documentation.

Ключові слова: судово-економічна експертиза, фактори впливу, ефективність судово-економічної експертизи, оцінка факторів впливу, етапи оцінки.

Key words: forensic economic examination, factors of influence, efficiency of forensic economic examination, assessment of factors of influence, stages of assessment.

ВСТУП

Витрати супроводжують будь-яку діяльність підприємства і є запорукою її ефективного функціонування. Проведений аналіз статистичних даних свідчить про зростання обсягів операційних та загальних витрат підприємств України, що також призводить до зростання навмисних чи випадкових викривлень ведення обліку і відображення сум витрат у фінансовій та податковій звітності. Тому поширеною є практика проведення судово-економічних експертиз витрат діяльності підприємств з метою виявлення документального підтвердження фактів викривлення витрат, та надання суду (слідству) експертного висновку щодо їх обґрунтування.

Водночас варто зазначити, що на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства впливає безліч різноманітних факторів, які мають як контрольований, так і неконтрольований характер. Аналіз цих факторів, передусім, дозволить простежити умови провадження судово-економічної експертизи в залежності від створених умов, а також допоможе своєчасно нівелювати чи мінімізувати негативні та підсилити позитивні наслідки впливу таких факторів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання теорії та практики судово-економічних експертиз витрат діяльності підприємств розглядали такі науковці: Базась М.Ф. [1], Швець В.Є. [6], Нафиев С.Х. [3], Хамидуллина Г.Р. [3], Понікаров В.Д. [4; 5], Капустян О.С. [2] та ін. Проте й досі потребують вивчення фактори впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства, що вказує на актуальність обраної теми дослідження.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є оцінка факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що загальна ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства залежить від ефективності такої експертизи на кожному з її етапів. Таким чином, можна виділити ряд факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства. Зокрема до них можна віднести: рівень кваліфікації експерта, рівень пізнання експертом нормативно-правової бази щодо витрат діяльності підприємства, правильність формулювання експертних завдань та визначення об'єктів дослідження; порядок ведення підприємством, що перевіряється, обліку витрат, їх документування та ін.

Визначивши фактори впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства, потрібно оцінити цей вплив, та визначити, які з факторів мають найбільше значення для підвищення ефективності такої експертизи. Для цього застосовано метод експертних оцінок, в основі якого лежить експертне опитування та визначаються фактори, важливі для ефективності судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства загалом та за конкретною справою за шкалою: 3 — велике значення, 2 — помірне значення, 1 — слабе значення.

Результати опитування десяти експертів, якими виступали працівники контролюючих органів та служб внутрішнього контролю суб'єктів господарювання реального сектору економіки узагальнено у таблицях 1 та 2.

Таблиця 1. Результати обробки анкети для визначення факторів впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства загалом та за конкретною справою

№ п/п	Фактори середовища	Важливість для ефективності судово-економічної експертизи					
		в цілому			за конкретною справою		
		Велика - 3	Помірна - 2	Слабка - 1	Велика - 3	Помірна - 2	Слабка - 1
		Кількість відповідей експертів					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Особливості діяльності підприємства, що перевіряється	X	X	X	X	X	X
1.1	Основні види та обсяги діяльності підприємства	2	6	2	6	4	0
1.2	Рівень автоматизації ведення обліку на підприємстві	4	5	1	6	3	1
1.3	Рівень професійних вмінь та навиків працівників облікового апарату та працівників керівних посад	1	3	6	3	3	4
1.4	Якість документування діяльності підприємства	4	4	2	5	4	1
1.5	Особливості облікової політики підприємства	2	5	3	5	3	2
1.6	Обсяги та класифікації витрат діяльності підприємства	7	3	0	8	2	0
1.7	Кількість працівників підприємства	2	4	4	4	4	2
	Середній бал	6,17			7,15		
2	Діяльність суду чи досудового слідства на підготовчому етапі	X	X	X	X	X	X
2.1	Правильність постановки питань експерту (без порушень меж компетенції)	8	2	0	9	1	0
2.2	Повнота визначення матеріалів справи, що підлягають перевірці	9	1	0	9	1	0
2.3	Відповідність визначених необхідних матеріалів для перевірки обсягу вилучених документів у підприємства, що перевіряється	10	0	0	10	0	0
2.4	Визначення найбільш компетентного експерта для вирішення поставлених питань	5	5	0	6	4	0
2.5	Координація діяльності експерта	4	5	1	4	5	1
2.6	Граничні терміни виконання перевірки	4	6	0	4	6	0
	Середній бал	7,95			8,05		
3	Рівень компетенції експерта-економіста при вирішенні поставлених питань	X	X	X	X	X	X
3.1	Проходження експертом атестації	6	3	1	6	3	1
3.2	Знання загальної та конкретної (щодо формування витрат діяльності підприємств) нормативно-правової бази	8	2	0	9	1	0
3.3	Досвід у вирішенні подібних завдань, достатня кількість вирішених експертних прецедентів	4	6	0	6	4	0
3.4	Вміння експерта послідовно та якісно документувати свої висновки	3	5	2	5	3	2
3.5	Зацікавленість експерта у вирішенні поставлених завдань	3	4	3	4	3	3
3.6	Особисті якості експерта-економіста	3	6	1	4	5	1
	Середній бал	7,0			7,35		
4	Мотивація експерта-економіста при вирішенні поставлених питань	X	X	X	X	X	X
4.1	Висока заробітна платня	5	4	1	5	4	1
4.2	Матеріальне преміювання за якісно та швидко виконану роботу	8	2	0	8	2	0
4.3	Преміювання за якісно та швидко виконану роботу шляхом надання пільг та відпусток експертам	3	6	1	3	6	1
	Середній бал	7,4			7,4		
5	Правильно обрані експертні методики	X	X	X	X	X	X
5.1	Якісне планування перевірки	8	2	0	8	2	0
5.2	Складання алгоритмів дослідження	2	7	1	2	7	1
	Середній бал	7,35			7,35		
6	Якість наданого експертного висновку	X	X	X	X	X	X
6.1	Використання експертного висновку як доказу у суді	7	2	1	7	2	1
	Середній бал	7,8			7,8		

Як показують результати проведеного дослідження, на думку експертів, найбільш важливим фактором щодо підвищення ефективності

судово-економічної експертизи є діяльність суду чи досудового слідства на підготовчому етапі, що в свою чергу передбачає такі фактори:

правильність постановки питань експерту (без порушень меж компетенції);
повнота визначення та вилучення у підприємства матеріалів справи, що підлягають перевірці;

визначення найбільш компетентного експерта для вирішення поставлених питань;

координація діяльності експерта;
встановлення граничних термінів виконання перевірки.

У свою чергу серед зазначених факторів, найголовнішими, згідно з експертними оцінками слід вважати саме правильну постановку питань експерту-економісту та визначення документів, необхідних для дослідження.

Таблиця 2. Результати експертного опитування впливу факторів на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства

№ з/п	Фактори	Важливість для ефективності судово-економічної експертизи		Рівень важливості (D = A*B)
		вцілому (A)	за конкретною справою (B)	
1	Особливості діяльності підприємства, що перевіряється	6,17	7,15	44,12
2	Діяльність суду чи досудового слідства на підготовчому етапі	7,95	8,05	64,00
3	Рівень компетенції експерта-економіста при вирішенні поставлених питань	7,00	7,35	51,45
4	Мотивація експерта-економіста при вирішенні поставлених питань	7,4	7,4	54,76
5	Правильно обрані експертні методики	7,35	7,35	54,02
6	Якість наданого експертного висновку	7,8	7,8	60,84

Таблиця 3. Перелік завдань, що можуть бути поставлені експерту на вирішення у проведенні дослідження витрат діяльності підприємства

Групи завдань судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства	Конкретні завдання судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства
1	2
1. Встановлення документальної обґрунтованості витрат, пов'язаних з одержанням, зберіганням, виготовленням, реалізацією товарно-матеріальних цінностей, у тому числі грошових, основних засобів, надання послуг	1.1. Встановлення фактів віднесення на зменшення або збільшення собівартості продукції (робіт, послуг) сум, які не мають прямого відношення до собівартості 1.2. Встановлення правильності списання фактичних матеріальних цінностей, витрат на їх закупівлю і списання на окремі види калькуляційної одиниці 1.3. Встановлення фактів списання на собівартість витрат, які не належать до матеріалів, що використовуються у виробництві, тобто тих, які використовуються за проведення будівельних і ремонтних робіт загального виробничого призначення 1.4. Встановлення достовірності визначення розміру фактичних витрат виробництва одиниці продукції 1.5. Встановлення обґрунтованості списання відхилень від облікових цін за матеріалами
2. Визначення розміру збитку завданого державі, самому підприємству або іншим господарюючим суб'єктам в результаті вчинення правопорушення	2.1. Встановлення розміру матеріальної шкоди, що виникла в результаті нестачі матеріальних цінностей 2.2. Встановлення розміру збитків, що виникли в результаті розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей 2.3. Встановлення розміру нестачі грошових коштів
3. Встановлення документальної обґрунтованості витрат, пов'язаних з нарахуванням та виплатою заробітної плати, інших виплат, відрахувань на соціальні заходи	3.1. Встановлення документального обґрунтування витрат на заробітну плату, інші виплати а також відрахування на соціальні заходи 3.2. Встановлення наявності та причин необ'єктивного відтворення в звітах обсягів виробничої діяльності, виконуваної роботи, кількості виготовленої продукції
4. Встановлення правильності відображення витрат у податковому обліку	4.1. Встановлення відповідності чинному законодавству відображення в податковому обліку витрат за фінансово-господарськими операціями, що підлягають оподаткуванню податком на прибуток 4.2. Встановлення відповідності чинному законодавству відображення в податковому обліку податкового кредиту та податкових зобов'язань за фінансово-господарськими операціями, що підлягають оподаткуванню податком на додану вартість
5. Розслідування понаднормових витрат	5.1 Встановлення реальності розміру витрат порівняно з потребами та можливим максимальним розміром 5.2 Встановлення відповідності фактичних витрат плановим
6. Встановлення фактів включення у витрати виробництва витрат, які покриваються згідно з чинним законодавством за рахунок спеціальних джерел (фондів економічного стимулювання, ремонтного та спеціальних фондів і цільового фінансування), а також завищення або заниження за станом на кінець звітного періоду величини залишків резервів, що утворюються за рахунок витрат за основною діяльністю	
7. Встановлення недоліків в організації бухгалтерського обліку та контролю, які сприяли або могли сприяти викривленню витрат діяльності підприємства	7.1. Встановлення фактів формування витрат відповідно до обраної облікової політики підприємства, яка суперечить нормам законодавчих і нормативних актів 7.2. Встановлення достовірності відображення витрат на відповідних банківських рахунках 7.3. Встановлення своєчасності, повноти та достовірності відображення у бухгалтерському обліку витрат, що відносяться до відповідних звітних періодів 7.4. Встановлення економічної доцільності складу витрат на виготовлення кожного виду продукції 7.5. Встановлення правильності нарахування зносу за основними засобами, нематеріальними активами і МШП 7.6. Встановлення правомірності віднесення на витрати виробництва (обігу) фактичних сум витрат на ремонт основних засобів, відрядження, рекламу, оплату інформаційних, консультативних послуг, а також інших витрат

Таблиця 4. Перелік документів, що надаються експерту при вирішенні поставлених питань щодо дослідження витрат діяльності підприємства

Група документів	Документ	Типова форма
Документи, що створюються на підприємстві	статутні документи	не встановлена
	наказ про облікову політику	не встановлена
	накази, розпорядження, пояснювальні записки	не встановлена
	нормативи витрат, норми використання сировини і матеріалів, калькуляції по статтям витрат, кошториси витрат за елементами, інші розрахунки	не встановлена
	положення про оплату праці	не встановлена
	колективний договір	не встановлена
	штатний розклад, посадові інструкції, табелі обліку робочого часу	не встановлена
	договори матеріальної відповідальності, зразки підписів матеріально відповідальних осіб	не встановлена
	графіки виробничих процесів	не встановлена
	графіки проведення ремонтів	не встановлена
	лімітно-заборні картки	форма №М-8, М-9, М-28, М- 28а
	акти вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів	форма №МІІІ-4
Первинні документи	акт на списання інструментів	форма №МІІІ-5
	особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв	форма №МІІІ-6
	акт-вимога на заміну матеріалів	форма №М-10
	накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів	форма №М-11
	картка складського обліку матеріалів	форма №М-12
	накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей	форма №М-20
	акт про витрату давальницьких матеріалів	форма №М-23
	інвентарний опис товарно-матеріальних цінностей	форма №М-21
	листок обліку простоїв	форма №ІІ-16
	накопичувальна картка обліку виробітку і заробітної плати	форма №ІІ-55 та ІІ-56
	подорожній лист вантажного автомобіля	форма №2
	подорожній лист службового легкового автомобіля	форма №3
	товарно-транспортна накладна	форма №1-ТН
	рапорт-наряд про роботу будівельної машини (механізму)	форма №ЕСМ-4
	рапорт про роботу будівельної машини (механізму)	форма №ЕСМ- 3
	подорожній лист будівельної машини	форма №ЕСМ-2
	касові ордери, звіти касира тощо	форма КО-1, КО-2 і ін.
	акти інвентаризації, інвентаризаційні описи, протоколи інвентаризаційної комісії	форма №інв-4, інв-5, інв-6, інв-8, інв-9, інв-10, інв-11
	акти виконання робіт, наданих послуг	не встановлена
	акти про брак	не встановлена
	бухгалтерські довідки	не встановлена
	відомість обліку видачі спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв	форма №МІІІ-7
	матеріальний звіт	форма №М-19
	розрахунково-платіжна відомість	форма №ІІ-49
Аналітичні документи	розрахункова відомість	форма №ІІ- 51
	журнал обліку роботи будівельних машин	форма №ЕСМ-6
	розрахунки собівартості браку	не встановлена
	відомість результатів інвентаризації	не встановлена
	відомість нарахування амортизації	не встановлена
	відомість 5.1	затверджено наказом МФУ від 29.12.2000р. №356
	журнал 5 або 5А	
	Синтетичні документи	
Головна книга	в частині рахунків 23 «Виробництво», 80 «Матеріальні витрати», 81 «Витрати на оплату праці», 82 «Відрахування на соціальні заходи», 83 «Амортизація», 84 «Інші операційні витрати», 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати», 98 «Податок на прибуток», 99 «Надзвичайні витрати»	головна книга
	баланс в частині незавершеного виробництва	форма №1
Звітність	звіт про фінансові результати, а саме рядочки 040 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)», 070 «Адміністративні витрати», 080 «Витрати на збут», 090 «Інші операційні витрати», 140 «Фінансові витрати», 150 «Втрати від участі в капіталі», 160 «Інші витрати», 180 «Податок на прибуток від звичайної діяльності», 205 «Надзвичайні витрати», 230 «Матеріальні витрати», 240 «Витрати на оплату праці», 250 «Відрахування на соціальні заходи», 260 «Амортизація», 270 «Інші операційні витрати»	форма №2
	акти внутрішнього аудиту	Встановлено нормативами відповідних контролюючих органів
Акти перевірки інших суб'єктів контролю, пояснення і заперечення до них	акти зовнішнього аудиту	
	акти ревізій	
	акти податкових перевірок	
	пояснення і заперечення до актів перевірки сторін у справі або третіх сторін	

За даними таблиці 1 встановлено, що важливими факторами впливу на зазначеному етапі є відповідність визначених необхідних матеріалів для перевірки обсягу вилучених документів у підприємства, що перевіряється; повнота визначення матеріалів справи, що підлягають перевірці; правильність постановки питань експерту (без порушень меж компетенції).

Отже, за результатами проведеного дослідження визначено та систематизовано основні фактори впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства.

Як видно з таблиці 2, найбільший рівень важливості (64,0) для ефективності судово-економічної експертизи має діяльність суду чи досудового слідства на підготовчому етапі.

Таким чином, доведено, що найбільший вплив на ефективність експертизи має правильне та своєчасне визначення її завдань та об'єктів.

Виходячи з вищесказаного, постає необхідність у розробці та систематизації переліків типових завдань судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства а також документації, яку необхідно надати експерту для перевірки. Зокрема у таблиці 3 автором визначено та згруповано такі завдання.

Зазначені у таблиці 3 питання, що можуть бути поставлені експерту при проведенні судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства, для їх вирішення потребують документів, перелік яких узагальнено автором у таблиці 4.

Розроблений у таблиці 4 перелік документації судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства спрощує процес визначення необхідних об'єктів дослідження за конкретною справою.

Таким чином, встановлено, що важливими факторами впливу на ефективність судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства на зазначеному етапі є відповідність визначених необхідних матеріалів для перевірки обсягу вилучених документів у підприємства, що перевіряється; повнота визначення матеріалів справи, що підлягають перевірці; правильність постановки питань експерту (без порушень меж компетенції).

Доведено, що найбільш важливим аспектом у забезпеченні ефективності судово-економічної експертизи витрат діяльності підприємства є правильна постановка експертних завдань та визначення документів, потрібних експерту-економісту для дослідження, у зв'язку з чим розроблено детальні переліки типових зав-

дань такої експертизи та необхідної документації.

Література:

1. Базась М.Ф. Теоретико-методологічні засади судово-бухгалтерської експертизи: монографія. — К.: МАУП, 2007. — 418 с.
2. Капустян О.С. Сутність судово-економічної експертизи в сучасних умовах господарювання / О.С. Капустян // Управління розвитком. — 2010. — № 2 (78). — С. 97—99.
3. Нафиев С.Х., Хамидуллина Г.Р. Судебно-бухгалтерская экспертиза как метод предупреждения экономической преступности. — М., 2013. — 190 с.
4. Понікаров В.Д., Кожушко О.В., Бутенко К.В. Operative tax planning as a key element of industrial enterprise business reputation // Економічний часопис — XXI. — 2014. — № 5—6. — С. 90—94.
5. Понікаров В.Д., Кожушко О.В. Теоретические основы становления и развития судебно-экономической экспертизы в Украине // Научный информационный журнал "Бизнес Информ". — 2011. — № 2. — С. 158—160.
6. Швець В.Є. Основи бухгалтерського обліку та судово-бухгалтерської експертизи / В.Є. Швець. — К., 2008. — 240 с.

References:

1. Bazas', M.F. (2007), *Teoretyko-metodologichni zasady sudovo-buxgalters'koyi ekspertyzy* [Theoretical and methodological principles of forensic accounting], MAUP, Kyiv, Ukraine.
 2. Kapustyan, O.S. S (2010), "The essence of forensic economic examination in modern business conditions", *Upravlinnya rozvytkom*, vol. 2 (78), pp. 97—99.
 3. Nafy'ev, S.X. and Xamy'dully'na, G.R. (2013), *Sudebno-buxgalterskaya ekspertyza kak metod preduprezhdeniya ekonomy'cheskoj prestupnosti* [Forensic accounting as a method of preventing economic crime], Moscow, Russia.
 4. Ponikarov, V.D. Kozhushko, O.V. and Butenko, K.V. O (2014), "Operative tax planning as a key element of industrial enterprise business reputation", *Ekonomichny'j chasopy's* — XXI, vol. 5—6, pp. 90—94.
 5. P Ponikarov, V.D. and Kozhushko, O.V. (2011), "Theoretical Foundations of the Formation and Development of Trade-Economic Expertise in Ukraine", *Biznes inform*, vol. 2, pp. 158—160.
 6. Shvecz', V.Ye. (2008), *Osnovy buxgalters'kogo obliku ta sudovo-buxgalters'koyi ekspertyzy* [Fundamentals of accounting and forensic accounting], Kyiv, Ukraine.
- Стаття надійшла до редакції 15.06.2020 р.*